

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžo/21/2015
Identifikačné číslo spisu: 5014200536
Dátum vydania rozhodnutia: 26.10.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:5014200536.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Viliama Pohančenika v právnej veci žalobkyne: E. M., narodená XX. apríla XXXX, bytom v XX-XXX D.ú, I. XA/XX, D. republika, právne zast.: Mgr. Ing. Miroslavom Šperkom, LL.M, advokátom a konateľom V4 Legal, s.r.o., so sídlom v Žiline, Tvrdého č. 783/4, IČO: 36 858 820, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8-10, za účasti pribratého účastníka: Infra LTD s.r.o. v likvidácii, so sídlom v Čadci, Palárikova č. 76, IČO: 46 110 194, právne zast.: Mgr. Ing. Miroslavom Šperkom, LL.M, advokátom a konateľom V4 Legal, s.r.o., so sídlom v Žiline, Tvrdého č. 783/4, IČO: 36 858 820, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej z 24. februára 2014, číslo: 23547-2/2014-BA, o odvolaní žalobkyne a pribratého účastníka proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 11. februára 2015, č.k. 21Scud/75/2014-77, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 11. februára 2015, č.k. 21Scud/75/2014-77, m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej z 24. februára 2014, č. 23547-2/2014-BA, z r u š u je a v e c v r a c i a žalovanej na ďalšie konanie.
Odvolanie pribratého účastníka konania - Infra LTD s.r.o. v likvidácii o d m i e t a .

Žalobkyni náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom podľa § 250j ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zamietol žalobu ako nedôvodnú.

Krajský súd v odôvodnení rozsudku poukázal na to, že aplikovať nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 (ďalej len „základné nariadenie“) a jeho čl. 11 ods. 1 vo väzbe na čl. 13 ods. 3 ako aj nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16.

septembra 2009 (ďalej len „vykonávacie nariadenie“) a čl. 14 - 16 je možné iba v prípade, keď osoba vykonáva činnosť zamestnanca ako aj činnosť SZČO v dvoch členských štátoch. V posudzovanej veci žalobkyňa vykonávala SZČO v Poľskej republike (čo nebolo v konaní sporné), z vykonaného dokazovania v správnom konaní však nebolo preukázané, že by reálne, fakticky, žalobkyňa vykonávala činnosť zamestnanca u zamestnávateľa Infra LTD s.r.o., ktorého miesto podnikania, resp. sídlo bolo na území Slovenskej republiky (Čadca, Palárikova č. 76).

Mal preukázané, že žalobkyňa v rámci správneho konania, ani v rámci odvolacieho konania nepreukázala svoje tvrdenia o reálnom výkone práce na území Slovenskej republiky pre zamestnávateľa - Infra LTD s.r.o.. Uviedol, že pokiaľ žalobkyňa v žalobe tvrdí, že vo vzťahu k nej bola listom zo strany poľského ZUS zo 6. februára 2013 určená predbežne slovenská legislatíva a následne sa táto stala definitívnou postupom podľa čl. 16 vykonávacieho nariadenia, tieto skutočnosti žalobkyňa v rámci podaného odvolania z 27. januára 2014 (hoci jej to nevyhnutne muselo byť známe) proti rozhodnutiu prvostupňového správneho orgánu, ktoré odvolanie bolo doručené Sociálnej poisťovni, pobočka Čadca dňa 7. februára 2014, absolútne netvrdila a teda nenamietala. S uvedenými skutočnosťami sa žalovaná nemohla vo svojom rozhodnutí zaoberať, pričom v odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu žalobkyňa len tvrdila, že od 1. mája 2011 vykonávala pre zamestnávateľa prácu - promotéra služieb a produktov poskytovaných zamestnávateľom alebo klientmi zamestnávateľa. Poukazovala na to, že jej pracovná náplň spočívala v kontakte s potenciálnymi klientmi zamestnávateľa, najmä však distribúcia letákov na území Slovenskej republiky. K odvolaniu žalobkyňa žiadne relevantné dôkazy k týmto skutočnostiam nepredložila. Takisto pokiaľ žalobkyňa v žalobe poukazovala, že boli predložené v rámci jej možnosti všetky doklady k veci sa vzťahujúce, ako napr. pracovná zmluva, výplatné listiny, mzdové listiny, evidencia dochádzky, uvedené doklady v rámci správneho konania z jej strany, resp. ani k žalobe neboli predložené.

Podľa názoru krajského súdu tak žalobkyňa, ako aj zamestnávateľ, ktorí boli účastníkmi správneho konania, ktorým bolo doručované aj napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu, resp. aj prvostupňového správneho orgánu, v konaní neunesli dôkazné bremeno a neprodukovali dôkazy, ktoré by spochybnili závery žalovanej a prvostupňového správneho orgánu, že žalobkyňa pre označeného zamestnávateľa od 1. mája 2011 reálne prácu vykonávala. Záver prvostupňového správneho orgánu a žalovanej, že žalobkyňi nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi Infra LTD s.r.o. od 1. mája 2011 podľa Slovenskej legislatívy považoval za súladný so zákonom, nakoľko § 20 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) ako zákonnú podmienku vzniku povinného poistenia predpokladá existenciu statusu žalobkyne ako zamestnanca v pracovnom pomere. Dodal, že takémuto záveru nerozporuje ani tá skutočnosť, že žalobkyňi bol vydaný registračný list - prihláška fyzickej osoby do Sociálnej poisťovne, v ktorej bola označená identifikačnými údajmi a bol označený aj jej zamestnávateľ, nakoľko podanie a registrácia prihlášky nie je dôkazom o skutočnom (reálnom) vzniku pracovného pomeru žalobkyne u zamestnávateľa. Žalobkyňa bola v konaní povinná uniesť bremeno tvrdení a dôkazné bremeno a bola povinná vymedzením skutkových tvrdení a dôkazmi preukázať, aký konkrétny rozsah, akú konkrétnu pracovnú činnosť od 1. mája 2011 pre zamestnávateľa v súlade s dohodnutým druhom práce podľa pracovnej zmluvy vykonávala. Mohla skutkovým vymedzením uviesť, ktoré konkrétne práce od uzavretia konkrétnej pracovnej zmluvy pre zamestnávateľa vykonávala, o akú pracovnú činnosť sa jednalo, uviesť konkrétne dátumy vykonávania prác na Slovensku, s ktorými osobami jednala, ktoré by rozsah ňou vykonávaných prác pre zamestnávateľa potvrdili. Ani prípadné dôkazy ako pracovná zmluva, mzdové listiny, t.j. tie, na ktoré poukazuje žalobkyňa v žalobe, podľa názoru súdu nemôžu preukázať faktický výkon činnosti zamestnanca na území Slovenskej republiky. Promotér (z anglického „promotion“ - podpora, propagácia značiek, výrobkov, akcií a ďalších) je osoba, ktorej úlohou je zviditeľniť určitý produkt, značku alebo službu a urobiť ich pre zákazníkov atraktívnejšie a viditeľnejšie, často má podporiť ich predaj a v neposlednej rade zvýšiť prestíž a všeobecné povedomie o samotnej značke, či už výrobku alebo služby. Úlohou promotéra nemôže byť len fyzické odovzdávanie vizitiek, resp. letákov rôznych firiem, bez ďalšieho.

Krajský súd dospel k záveru, že neboli splnené zákonné predpoklady pre aplikáciu základného nariadenia - čl. 13 (3), nakoľko nebol preukázaný reálny súbeh činností žalobkyne ako SZČO na území Poľskej republiky a zamestnanca na území Slovenskej republiky, keď nebolo preukázané, že žalobkyňa vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch tak, ako predpokladá čl. 13 (3) základného nariadenia. Uvedené ustanovenia základného nariadenia predpokladajú skutočný, existujúci súbeh dvoch činností (zamestnanie a SZČO vykonávané v odlišných členských štátoch), len táto skutočnosť môže zakladať postup podľa základného nariadenia (čl. 13 (3)) a aplikáciu uplatniteľných právnych predpisov príslušného členského štátu (hlava II čl. 16 vykonávacieho nariadenia).

Krajský súd ďalej zdôraznil, že zákon č. 461/2003 Z.z. špecificky, na rozdiel od Správneho poriadku, upravuje podmienky zastavenia konania, preto nebolo možné aplikovať v postupe žalovanej § 30 ods. 1 písm. e/ Správneho poriadku, lebo zákon

č. 461/2003 Z.z. vylučuje aplikáciu Správneho poriadku a špecificky pre konanie podľa zákona č. 461/2003 Z.z. upravuje spôsoby, kedy môže správny orgán konanie zastaviť. Podľa názoru krajského súdu, pokiaľ žalovaná rozhodla meritorne a konštatovala spolu s prvostupňovým rozhodnutím, že žalobkyňu od určitého dátumu sociálne poistenie nevzniklo u označeného zamestnávateľa, tak tento výrok je súladný s procesným postupom, ktorý žalovaná a prvostupňový správny orgán v súlade s platnou právnou úpravou mohla a bola povinná aplikovať.

Rovnako krajský súd námietku, že došlo k porušeniu princípu individuálneho zaobchádzania so žalobkyňou a taktiež princípu rovnakého zaobchádzania vo vzťahu k iným zamestnancom, vyhodnotil ako nedôvodnú.

Záverom krajský súd skonštatoval aj súlad napadnutého rozhodnutia žalovanej s § 209 ods. 1 a nasl. zákona č. 461/2003 Z.z., ktoré teda vychádza zo spoľahlivo zisteného skutočného stavu veci a obsahuje všetky zákonom predpísané náležitosti.

Vzhľadom na vyššie uvedené, krajský súd postupom podľa § 250j ods. 1 OSP žalobu ako nedôvodnú zamietol.

O trovách konania rozhodol krajský súd podľa § 250k ods. 1 OSP tak, že neúspešnej žalobkyňi náhradu trov konania nepriznal.

II.

Proti rozsudku krajského súdu podala žalobkyňa a príbratý účastník - Infra LTD s.r.o. (t. č. v likvidácii) včas odvolanie.

Za odvolacie dôvody označili dôvody obsiahnuté v § 205 ods. 2 písm. d/ OSP (súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam) a v § 205 ods. 2 písm. f/ OSP (rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci).

V podanom odvolaní predovšetkým poukázali na článok 16 vykonávacieho nariadenia, na základe ktorého došlo k definitívnemu určaniu slovenskej uplatniteľnej legislatívy medzi poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia (ZUS) a žalovanou. Poľský styčný orgán ZUS listom zo 6. februára 2013, č. 290000/401-332/2012/UBS/UE, určil, že žalobkyňa podlieha od 1. mája 2011 v oblasti sociálneho zabezpečenia slovenskej legislatíve, a to v súlade s článkom 13 ods. 3 základného nariadenia. Podľa článku 16 ods. 3 vykonávacieho nariadenia predbežné určenie uplatniteľnej legislatívy sa stáva definitívnym do dvoch mesiacov odo dňa, keď boli inštitúcie určené príslušnými orgánmi dotknutých

členských štátov o ňom informované, ak už uplatniteľné právne predpisy neboli definitívne určené, alebo najmenej jedna dotknutá inštitúcia neinformovala inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska do konca uvedenej dvojmesačnej lehoty o tom, že nemôžu prijať toto určenie, alebo, že k veci zaujala odlišné stanovisko. Nakoľko žalovaná voči určaniu uplatniteľných právnych predpisov členským štátom bydliska nenamietala, t.z. nemala voči určaniu uplatniteľnej legislatívy výhrady, určenie slovenskej legislatívy sa stalo definitívnym. S poukazom na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 26. januára 2006, C-2/05 konštatovali, že krajský súd (ktorý sa navyše touto otázkou v rozsudku nezaoberal) je definitívnym určením uplatniteľných právnych predpisov viazaný.

Ďalej v odvolaní bolo namietané, že v prvostupňovom rozhodnutí organizačná zložka žalovanej odôvodňuje svoj záver len na základe výsledkov z kontroly za obdobie od 1. mája 2011 do 26. februára 2013 vykonanej u pribratého účastníka. Uviedol, že žalovaná v napadnutom rozhodnutí pojednáva o skutočnostiach, ktoré neboli predmetom dokazovania v prvostupňovom konaní a neboli súčasťou zisteného skutkového stavu. V tomto smere bolo žalobkyni a pribratému účastníkovi odňaté ich subjektívne právo brániť sa proti rozhodnutiu orgánu verejnej moci, ktorým sa rozhodlo o ich právach a povinnostiach de facto po prvýkrát, na podklade nových, resp. inak vyhodnotených skutočností a dôvodov a bez možnosti vyjadriť sa k novým dôvodom. Novými dôvodmi a skutočnosťami boli predovšetkým argumenty žalovanej o registrovom sídle pribratého účastníka, ku ktorým sa pribratý účastník a ani jeho zamestnanci, medzi nimi aj žalobkyňa, nemali možnosť vyjadriť, nakoľko boli prvýkrát spomenuté až v druhostupňovom správnom rozhodnutí. To zakladá nepreskúmateľnosť rozhodnutia, nakoľko správny orgán oprel rozhodovacie dôvody o skutočnosti v konaní nezisťované, prípadne zistené v rozpore so zákonom alebo ak nie je zrejmé či boli dôkazy vykonané (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp.zn. 8Sžo/12/2009).

Na základe uvedeného žalobkyňa a pribratý účastník majú za to, že z dokazovania vykonaného správnymi orgánmi je zrejmé, že tieto závery o tom, že žalobkyni nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti na základe vykonanej kontroly dňa 26. februára 2013, predčasné a vzhľadom na veľký počet zamestnávateľov zamestnávajúcich poľských občanov ide o dedukcie, že ide o fiktívneho zamestnávateľa, resp. spoločnosť. Záver, že na základe výsledkov kontroly nebolo preukázané, že na území Slovenskej republiky reálne vykonáva činnosť ako zamestnanec je predčasný a neobstojí, nakoľko je uskutočnený na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu, pretože z predloženého administratívneho spisu nie je zistiteľné, akým spôsobom bolo preukázané, že reálne činnosť zamestnanca nevykonával. Je potrebné poukázať na skutočnosť, že prvostupňové rozhodnutie správneho orgánu je odôvodnené veľmi stručne, pričom tento nedostatok žalovaná v rozhodnutí doplnila argumentáciou, že sídlo pribratého účastníka nespĺňa základné kritériá registrovaného sídla, hoci predmetná kontrola sa týkala len preverenia reálneho výkonu činnosti zamestnancov na území Slovenskej republiky, nie splnenia podmienok registrovaného sídla. Namietali aj spôsob výkonu kontroly, nakoľko z rozhodnutia žalovanej vyplýva, že práve na základe vykonanej kontroly u pribratého účastníka dospela žalovaná k tomu, že žalobkyňa nespĺňa podmienku reálneho výkonu činnosti. Pribratý účastník ako zamestnávateľ pritom organizačnej zložke žalovanej predložil všetky potrebné doklady preukazujúce reálny výkon činnosti zamestnancov, ktoré si kontrolóri vyžiadali. Žalovaná napriek tomu nepristúpila k doplneniu dokazovania, nevyžiadala si od pribratého účastníka žiadne doklady, ak predložené považovala za nedostatočné, nepristúpila k osobnému výsluchu žalobkyne ani k inému spôsobu preverenia jej tvrdení a zotrvala na svojich záveroch o absencii reálneho výkonu činnosti žalobkyne.

Vzhľadom na to, že vykonané dokazovanie je nedostatočné na vykonanie objektívneho záveru, že žalobkyňa na území Slovenskej republiky reálne činnosť zamestnanca nevykonávala, tento záver je predčasný, ide len o dedukcie žalovanej, a zistenie skutkového stavu je nedostatočné na posúdenie veci a nemožno sa stotožniť so záverom krajského súdu, že napadnuté rozhodnutie žalovanej je súladné s ustanovením 209 ods. 1 a nasl. zákona č. 461/2003 Z.z., vychádza zo spoľahlivo zisteného skutočného stavu veci a obsahuje v súlade s cit. zákonom predpísané náležitosti, pretože v správnom súdnom prejednávajú sudy na základe žalôb prípady, v ktorých žalobca tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený

rozhodnutím a postupom správneho orgánu.

S poukazom na čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky opakovane poukázal na list žalovanej - Oznámenie týkajúce sa spoločností, ktoré na území Slovenskej republiky vykonávajú činnosť ako schránkové firmy z 25. júla 2013, v ktorom žalovaná informuje príslušný poľský orgán sociálneho zabezpečenia o tom, že zamestnanci pribratého účastníka a ďalších vybraných zamestnávateľov nepodliehajú slovenským právnym predpisom a o tom, že v prípade podania odvolania zo strany žalobkyne, resp. pribratého účastníka tieto zamietne a potvrdí rozhodnutia svojich organizačných zložiek. Uvedeným postupom došlo k neprípustnému prejudikovaniu rozhodnutia v odvolacom konaní, čo je v rozpore s čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

V závere navrhli, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu zmenil tak, že zruší rozhodnutie žalovanej a vráti jej vec na ďalšie konanie, alebo alternatívne rozhodne spôsobom podľa § 221 OSP a prizná žalobkyni trovy prvostupňového ako aj odvolacieho konania.

III.

K odvolaniu sa vyjadrila podaním z 8. apríla 2015 žalovaná.

Skonštatovala, že Sociálna poisťovňa, pobočka Čadca, správne posúdila skutkový a právny stav a pri vydaní prvostupňového rozhodnutia hodnotila všetky dôkazy samostatne a následne vo vzájomnej súvislosti; taktiež postupovala v súlade s nariadeniami Európskej únie. Účastníci konania v odvolaní neuviedli také námietky, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie rozhodnutia žalovanej. Vo svojom rozhodnutí ako aj vyjadrení k žalobe podrobne objasnila, z akých dôvodov dotknutému zamestnancovi zamestnávateľa Infra LTD s.r.o. nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti 1. mája 2011, podľa slovenskej legislatívy. Svoj právny názor zdôvodnila príslušnými koordinačnými právnymi predpismi upravujúcimi sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov v rámci členských štátov Európskej únie. Uviedla, že pred vydaním napadnutého rozhodnutia, v čase od 26. februára 2013 do 14. marca 2013 vykonala Sociálna poisťovňa, pobočka Čadca, kontrolu zameranú na preverenie reálneho výkonu činnosti zamestnancov na území Slovenskej republiky. Z kontrolných zistení vyplynulo, že na adrese sídla spoločnosti nemá zamestnávateľ samostatnú kanceláriu (na uvedenej adrese Palárikova č. 76, Čadca, sídlia aj iné spoločnosti zamestnávajúce poľských občanov na roznášanie letákov), v čase kontroly sa v sídle nenachádzal žiaden zamestnanec, ani konateľ spoločnosti Infra LTD s.r.o.. Z uvedeného dôvodu konateľ spoločnosti ACARTUS Slovakia, s.r.o., ktorý tiež sídli na totožnej adrese, a ktorý podľa jeho vyjadrenia v prípade potreby sprístupní konateľovi spoločnosti priestory, dohodol na 14. marca 2013 osobné stretnutie medzi konateľom Infra LTD s.r.o. a zamestnancami Sociálnej poisťovne. Podľa vyjadrenia konateľa p. D. C. M., všetci zamestnanci spoločnosti roznášajú letáky na požiadanie poľských firiem po rôznych mestách na území Slovenskej republiky, pričom prácu im zadáva zamestnávateľ telefonicky, e-mailom tak, že im oznámi, kde a kedy sa majú dostaviť. Mala preukázané, že činnosť spoločnosti zamestnávateľ neriadil bezprostredne zo sídla spoločnosti tak, ako je stanovené v podmienkach pre registrované sídlo. Miesto podnikania zamestnávateľa Palárikova č. 76, Čadca, teda nepovažovala za registrované sídlo podnikania zamestnávateľa. Kontrolou nebol preukázaný reálny výkon činnosti zamestnancov na Slovensku, pričom ani samotní zamestnanci vykonávajúci kontrolu sa so žiadanými zamestnancami zamestnávateľa osobne nestretli.

Poukázala tiež na to, že počet hodín, ktoré majú zamestnanci za mesiac odpracovať a k tomu prislúchajúca mzda za vykonanú prácu, vzbudzujú odôvodnené pochybnosti o rentabilnosti, keďže zamestnanci dochádzajú z Poľskej republiky na územie Slovenskej republiky individuálne. Dodala, že dochádzať z Poľskej republiky do rôznych miest Slovenskej republiky, odpracovať napríklad 3 hodiny denne, keďže maximálny pracovný čas uvedený v pracovných zmluvách je 10 hodín, resp. 12 hodín, sa

javi ako neefektívne a vyvolávajúce podozrenie z obchádzania právnych predpisov Poľskej republiky.

Vo vyjadrení žalovaná ďalej poukázala na to, že v súlade s článkom 76 ods. 4 základného nariadenia Sociálna poisťovňa vo vzťahu k spoločnosti Infra LTD s.r.o., ako aj ostatným zamestnávateľom, ktorí zamestnávajú osoby s nízkym vymeriavacím základom a bydliskom v Poľskej republike, u ktorých je podozrenie z obchádzania právnych predpisov sociálneho zabezpečenia, informovala poľskú inštitúciu sociálneho zabezpečenia ZUS Varsava listom z 25. júla 2013, č. 36968-2/2013-BA, že v prípade zamestnávateľov, medzi ktorými je uvedená aj spoločnosť Infra LTD s.r.o., ide o firmy, ktorých zamestnanci reálne nevykonávajú činnosť na území Slovenskej republiky. Poľská inštitúcia sociálneho zabezpečenia ZUS Varsava listom z 10. októbra 2013, č. 992900/502/32/2013, tieto skutočnosti akceptovala. S poukazom na článok 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia uviedla, že ak existuje neistota vo veci určenia uplatniteľných právnych predpisov, v dôsledku ktorej je potrebné, aby inštitúcie alebo úrady dvoch alebo viacerých členských štátov na požiadanie jednej alebo viacerých inštitúcií určených príslušnými úradmi dotknutých členských štátov alebo samotných týchto úradov navzájom rokovali, určia sa právne predpisy uplatniteľné na dotknutú osobu vzájomnou dohodou a so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a príslušné ustanovenia článku 14 vykonávacieho nariadenia. Zároveň podotkla, že takáto dohoda nemusí mať písomnú formu. Ďalej zdôraznila, že podľa článku 3 ods. 2 vykonávacieho nariadenia, od osôb, na ktoré sa uplatňuje základné nariadenie, sa vyžaduje, aby dotknutým inštitúciám postúpili informácie, dokumenty alebo podporné doklady, ktoré sú potrebné na posúdenie ich situácie alebo situácie ich rodín, na určenie alebo zachovanie práv a povinností a na určenie uplatniteľných právnych predpisov a ich povinností, ktoré z nich vyplývajú. Z tohto dôvodu žalovaná zastávala názor, že dôkazné bremeno leží nielen na Sociálnej poisťovni, ale aj na žalobkyni (a príbratom účastníkovi) pričom túto povinnosť si riadne nesplnili.

Záverom žalovaná navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.

IV.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok - ďalej len „SSP“) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 OSP, § 492 ods. 2 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP, § 492 ods. 2 SSP), pričom dospel k záveru, že odvolanie v časti podanej žalobkyňou je dôvodné a odvolanie v časti podanej príbratým účastníkom je potrebné odmietnuť.

Zákon č. 461/2003 Z.z. vymedzuje sociálne poistenie, upravuje rozsah sociálneho poistenia, právne vzťahy pri vykonávaní sociálneho poistenia, organizáciu sociálneho poistenia, financovanie sociálneho poistenia, dozor štátu nad vykonávaním sociálneho poistenia, konanie vo veciach sociálneho poistenia a konanie vo veciach vymáhania pohľadávok.

V konaní vo veciach sociálneho poistenia a vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom rozhoduje o právach a povinnostiach účastníkov právnych vzťahov sociálneho poistenia a účastníkov právnych vzťahov starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom Sociálna poisťovňa.

Sociálna poisťovňa ako orgán aplikujúci právo musí pri svojej činnosti dbať na to, aby jej rozhodnutia a konanie, ktoré im predchádzalo, majú na mysli predovšetkým vykonávanie dokazovania v rámci zákona

č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, boli úplné, presvedčivé a vzbudzovali dôveru v spravodlivosť. Pokiaľ skutkové závery vyplývajúce z posúdenia predbežnej otázky sú bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu a v príkrom rozpore s predloženými podkladmi či vykonanými dôkazmi, nemožno hovoriť o zákonom rozhodnutí orgánu verejnej správy.

Predmetom odvolacieho konania v danej veci bol rozsudok, ktorým krajský súd zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej z 24. februára 2014, číslo: 23547-2/2014-BA, žiadajúc jeho zrušenie a vrátenie veci na ďalšie konanie. Uvedeným rozhodnutím z 24. februára 2014 žalovaná ako odvolací správny orgán postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. zamietla odvolanie žalobkyne a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie z 20. novembra 2013, číslo: 49126-1/2013-CA, ktorým Sociálna poisťovňa, pobočka Čadca rozhodla, že žalobkyňa p. E. M. nar. XX. apríla XXXX, nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi toho času Infra LTD s.r.o., od 1. mája 2011 podľa slovenskej legislatívy.

V správnom súdnictve prejednávajú súde na základe žalôb prípady, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu (§ 247 ods. 1 OSP).

Pre súd je rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia správneho orgánu (§ 250i ods. 1 OSP).

Správny súd pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu v konkrétnej veci sa v zásade obmedzí na otázku, či vykonané dôkazy, z ktorých správny orgán vychádza, nie sú nepochybné, najmä kvôli prameňom, z ktorých pochádzajú alebo pre porušenie niektorej procesnej zásady správneho konania ako aj na otázku, či vykonané dôkazy logicky robia vôbec možným skutkový záver, ku ktorému správny orgán dospel.

Podľa § 250i ods. 3 OSP na vady konania pred správnym orgánom sa prihliada, len ak vzniknuté vady mohli mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

Podľa § 209 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., rozhodnutie organizačnej zložky Sociálnej poisťovne sa vydáva písomne, ak tento zákon neustanovuje inak. Rozhodnutie musí byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutočného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti.

Podľa článku 11 (1) základného nariadenia

1. Osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu. Tieto právne predpisy sa určia v súlade s touto hlavou.

Podľa článku 13 (1) a (3) základného nariadenia,

1. Osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnanec v dvoch alebo viacerých členských štátoch podlieha:

a/ právnym predpisom členského štátu bydliska, ak takáto osoba vykonáva podstatnú časť svojej činnosti v tomto členskom štáte, alebo ak je zamestnaná vo viacerých podnikoch, alebo ju zamestnáva viacero zamestnávateľov, ktorých registrované sídlo alebo miesto podnikania je v odlišných členských štátoch, alebo

b/ právnym predpisom členského štátu, v ktorom je registrované sídlo alebo miesto podnikania podniku alebo zamestnávateľa zamestnávajúceho danú osobu, ak táto osoba nevykonáva podstatnú časť svojich činností v členskom štáte svojho bydliska.

3. Osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch, podlieha právnym predpisom členského štátu, v ktorom

vykonáva činnosť ako zamestnanec, alebo ak vykonáva takúto činnosť v dvoch alebo viacerých členských štátoch, právnym predpisom určeným v súlade s odsekom 1.

Podľa článku 76 (4) základného nariadenia

(4) Inštitúcie a osoby, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie, majú povinnosť vzájomného informovania a spolupráce, aby sa zabezpečilo riadne vykonávanie tohto nariadenia.

Inštitúcie v súlade s princípmi dobrej administratívy odpovedajú na všetky otázky v rámci primeranej doby a v tejto súvislosti poskytujú daným osobám všetky informácie potrebné na uplatňovanie práv, ktoré im udeľuje toto nariadenie.

Dané osoby musia čo najskôr informovať inštitúcie príslušného členského štátu a členského štátu bydliska o všetkých zmenách v ich osobnej alebo rodinnej situácii, ktoré ovplyvňujú ich nárok na dávky podľa tohto nariadenia.

Podľa článku 16 (1) - (4) vykonávacieho nariadenia

1. Osoba, ktorá vykonáva činnosť v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, informuje o tejto skutočnosti inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska.

2. Určená inštitúcia členského štátu bydliska bezodkladne určí uplatniteľné právne predpisy, ktoré sa na dotknutú osobu uplatňujú, so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a článok 14 vykonávacieho nariadenia. Toto určenie sa považuje za predbežné. Inštitúcia informuje o predbežnom určení uplatniteľných právnych predpisov určené inštitúcie každého členského štátu, v ktorom sa činnosť vykonáva.

3. Predbežné určenie uplatniteľných právnych predpisov, ako sa stanovuje v odseku 2, sa stáva definitívnym do dvoch mesiacov odo dňa, keď boli inštitúcie určené príslušnými orgánmi dotknutých členských štátov o ňom informované v súlade s odsekom 2, ak už uplatniteľné právne predpisy neboli definitívne určené na základe odseku 4 alebo najmenej jedna dotknutá inštitúcia neinformovala inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska do konca tejto dvojmesačnej lehoty o tom, že nemôže prijať toto určenie alebo že zaujala k tejto veci odlišné stanovisko.

4. Ak existuje neistota vo veci určenia uplatniteľných právnych predpisov, v dôsledku ktorej je potrebné, aby inštitúcie alebo úrady dvoch alebo viacerých členských štátov na požiadanie jednej alebo viacerých inštitúcií určených príslušnými úradmi dotknutých členských štátov alebo samotných týchto úradov navzájom rokovali, určia sa právne predpisy uplatniteľné na dotknutú osobu vzájomnou dohodou a so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a príslušné ustanovenia článku 14 vykonávacieho nariadenia.

Z obsahu administratívneho spisu žalovanej, najvyšší súd zistil, že žalovaná listom z 25. júla 2013, č. 36968-2/2013-BA, informovala Poľskú inštitúciu sociálneho zabezpečenia ZUS Váršava o tej skutočnosti, že v prípade zamestnancov v liste bližšie špecifikovaných zamestnávateľov (medzi ktorými je pod písmenom v/ označený aj tu dotknutý zamestnávateľ Infra LTD s.r.o.), a u ktorých doteraz nebolo rozhodnuté, akým právnym predpisom podliehajú, pričom na základe kontrol vykonaných Národným inšpektorátom práce a Sociálnou poisťovňou bolo konštatované, že ide o schránkové firmy a na území Slovenskej republiky nedochádza k reálnemu výkonu činnosti ich zamestnancov, príslušná pobočka Sociálnej poisťovne vydá rozhodnutie o nevzniku poistenia, t.j. že nepodliehajú slovenským právnym predpisom.

Poľská inštitúcia sociálneho zabezpečenia ZUS Váršava v následnom liste z 10. októbra 2013, č. 992900/502/32/2013, adresovaným žalovanej konštatovala cit.:

„Listom zo dňa 25.07.2013 (značka: 36968-2/2013-BA) ste nás informovali o výsledkoch kontroly vykonaných u zamestnávateľov, ktorí zamestnávajú na Slovensku osoby, ktoré vykonávajú v Poľsku

súkromnú podnikateľskú činnosť. Ďakujeme Vám za tieto informácie. Váš list sme zaslali na jednotlivé pobočky ZUS. Tieto pobočky ZUS pri posudzovaní žiadostí o určenie legislatívy pre osoby zamestnané vo firmách uvedených vo Vašom liste zoberú do úvahy skutočnosť, že uvedené Vami firmy sú „poštovými schránkami“ a teda v nich zamestnané osoby v skutočnosti nevykonávajú zamestnanie na území Slovenskej republiky. Pobočky ZUS budú písomne informovať o určenom zákonodarstve žiadateľa a Vašu inštitúciu“ (žalovanú; pozn. súdu).

Z obsahu administratívneho spisu však už nevyplýva ďalšia komunikácia medzi Sociálnou poisťovňou a Poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia ZUS vo veci určenia uplatniteľnej legislatívy majúcou sa vzťahovať na žalobkyňu. Uvedenému záveru nasvedčuje aj tá skutočnosť, že nakoľko zo strany Poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS nebolo ku dňu 8. januára 2015 doručené konečné vyjadrenie v prípade určenia uplatniteľnej legislatívy, Sociálna poisťovňa, ústredie listom z 8. januára 2015, číslo 290000/401/32/2012/UBS/UE (teda už po vydaní oboch napadnutých rozhodnutí), žiadala Poľskú inštitúciu sociálneho zabezpečenia ZUS o konečné vyjadrenie, či sa stotožňuje s názorom prezentovaným v liste z 25. júla 2013, že zamestnankyňa E. M. podlieha v období od 1. mája 2011 v oblasti sociálneho zabezpečenia právnym predpisom Poľskej republiky.

Najvyšší súd dospel k záveru, že pokiaľ Sociálna poisťovňa, pobočka Čadca, vydala dňa 20. novembra 2013 rozhodnutie evidované pod číslom 49126-1/2013-CA, ktorým rozhodla, že zamestnankyni E. M., nar. XX. apríla XXXX, nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnankyni Infra LTD s.r.o., od 1. mája 2011 podľa slovenskej legislatívy, a ktoré bolo potvrdené preskúmaným rozhodnutím žalovanej z 24. februára 2014, vedeným pod číslom 23547-2/2014-BA, nepostupovala v súlade so zákonom, keďže v čase vydania týchto rozhodnutí nebol ustálený záver o určení uplatniteľnej legislatívy zo strany Poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS v zmysle jej listu z 10. októbra 2013, č. 992900/502/32/2013. V takom prípade, je potrebné obe napadnuté rozhodnutia považovať za predčasne vydané.

Najvyšší súd súčasne dáva do pozornosti žalovanej, že žalobkyňa v podanej žalobe ako jednu z príloh založila list Poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS, Pobočka Poznaň zo 6. februára 2013, číslo 290000/401/332/2012/UBS/UE, adresovaný tak žalobkyňi ako aj žalovanej, v ktorom postupom podľa článku 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia bolo predbežne rozhodnuté o tom, že žalobkyňa od 1. mája 2011 podlieha v oblasti sociálneho zabezpečenia slovenskej legislatíve. Uvedený list však nie je súčasťou administratívneho spisu, hoci naň žalovaná v liste z 8. januára 2015 odkazovala.

Na základe vyššie uvedených skutočností najvyšší súd dospel k záveru, že napadnutý rozsudok krajského súdu je potrebné postupom podľa § 250ja ods. 3 veta prvá OSP v spojení s § 492 ods. 2 SSP zmeniť tak, že napadnuté rozhodnutie žalovanej z 24. februára 2014, číslo: 23547-2/2014-BA, zrušuje a vec jej vracia na ďalšie konanie, z dôvodov nedostatočne zisteného skutkového stavu a skutkový stav uvedený v rozhodnutí správneho orgánu (aj prvostupňového) nemá oporu v obsahu spisu.

Úlohou žalovanej v ďalšom konaní bude zistiť skutkový stav, ktorý bude súčasne korešpondovať obsahu administratívneho spisu. V uvedenom kontexte si prioritne a jednoznačne ustáli otázku uplatniteľnej legislatívy vzťahujúcej sa na žalobkyňu.

Vzhľadom na vyššie uvedené a s ohľadom na zachovanie rýchlosti a efektívnosti konania, najvyšší súd rozsudok krajského súdu zmenil tak ako je uvedené vo výroku rozhodnutia. Nakoľko dôvod, pre ktorý najvyšší súd pristúpil k zmene rozsudku krajského súdu a k zrušeniu rozhodnutia žalovanej - doteraz nevyriešená otázka uplatniteľnej legislatívy vzťahujúcej sa na žalobkyňu, najvyšší súd nepovažoval za potrebné sa vysporiadať s ďalšími odvolacími námietkami žalobkyne uvedenými v odvolaní (ukrátenie na procesných právach, reálny výkon práce). Zodpovedanie i týchto otázok by zakladalo relevanciu iba v tom prípade, ak by otázka uplatniteľnej legislatívy vzťahujúcej sa na žalobkyňu bola bez akýchkoľvek pochybností vyriešená.

V súvislosti s odvolaním v časti podanej príbratým účastníkom konania (zamestnávateľ žalobkyne -

spoločnosť Infra LTD s.r.o.), najvyšší súd dospel k záveru, že odvolanie je potrebné odmietnuť. Zamestnávateľ žalobkyne spoločnosť Infra LTD s.r.o. bol do konania vedenom na krajskom súde pribratý podľa ustanovenia § 250 ods. 1 OSP uznesením z 5. novembra 2014, č.k. 21Scud/75/2014-65, nakoľko bol účastníkom správneho konania a jeho práva by mohli byť zrušením napadnutého rozhodnutia dotknuté. Ustanovením § 250 ods. 1 OSP bol rozšírený okruh účastníkov konania o žalobách tak, aby aj účastníci správneho konania mohli byť účastníkmi konania napriek tomu, že samotnú žalobu nepodali, ale zrušením rozhodnutia by mohli byť dotknuté ich práva a povinnosti. Z obsahu administratívneho spisu vyplynulo, že zamestnávateľ žalobkyne spoločnosť Infra LTD s.r.o. odvolanie proti prvostupňovému rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, pobočka Čadca, nepodal a ani samostatnou žalobou sa nedomáhal ochrany svojich subjektívnych práv. V predmetnej veci krajský súd rozhodol tak, že žalobu zamietol, preto nie je podľa názoru najvyššieho súdu vzhľadom na charakter procesného postavenia pribratého účastníka možné, aby sa pribratý účastník domáhal podaním odvolania zrušenia rozhodnutia krajského súdu, ktorým bola žaloba ako nedôvodná zamietnutá. Pokiaľ zamestnávateľ žalobkyne žalobu proti napadnutému rozhodnutiu žalovanej nepodal (ani to netvrdil), z toho vyplýva, že s rozhodnutím žalovanej bol uzrozumený a jeho správnosť a zákonnosť nenamietal žalobou v správnom súdnictve. Navyše, rozsudkom krajského súdu, ktorým bola žaloba žalobkyne proti rozhodnutiu žalovanej zamietnutá, nedošlo k zmene jeho právnej situácie oproti stavu, ktorý nastal v dôsledku právoplatnosti rozhodnutia žalovanej.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti rozhodol najvyšší súd tak, že odvolanie pribratého účastníka podľa ustanovenia § 218 ods. 1 písm. b/ OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP a s § 492 ods. 2 SSP odmietol ako odvolanie podané neoprávnenou osobou.

O náhrade trov konania rozhodol najvyšší súd podľa § 250k ods. 1 vety tretej OSP s použitím § 224 ods. 1 OSP, § 151 ods. 1, 2 OSP a v spojení s § 246c ods. 1 vety prvej OSP a § 492 ods. 2 SSP. Náhradu trov prvostupňového a druhostupňového konania najvyšší súd žalobkyňi nepriznal, nakoľko žalobkyňa si ich náhradu nevyčísľala.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.